

01
2015

letnik VI

brezplačnik Muzeja novejšje zgodovine Celje
in Pokrajinskega muzeja Celje
ISSN 1855-8631

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

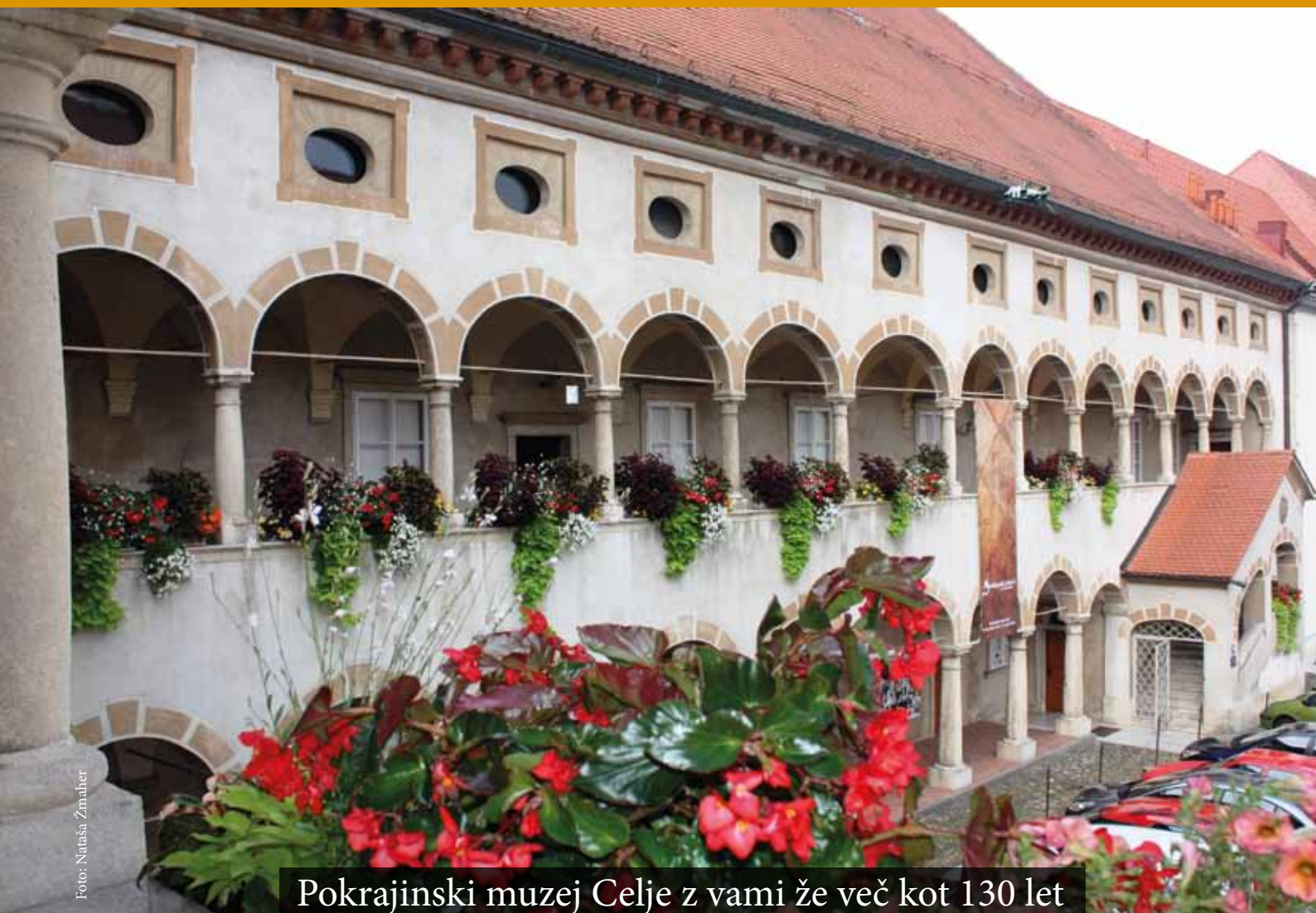

Foto: Nataša Zmaher

Pokrajinski muzej Celje z vami že več kot 130 let

Foto: Pelikan / Hutinski

Mesto pod škornjem

Sedemdeseto obletnico konca druge svetovne vojne v MnZC obeležujemo z razstavo fotografij Josipa Pelikana in Roberta Hutinskega.

>> 3,4

Foto: MnZC

Dr. Marija Počivavšek

Zgodovinarica in muzealka je spregovorila o pomenu muzejskih zbirk in njihovih interpretacij, preko katerih se MnZC kot sodobni muzej odziva na razmere v družbi.

>> 5

Foto: Nina Soudat

Od šivanke do zvezd

Železnodobni bronasti kotliček je bil nekoč poln skrivnostne pijače, danes pa je ena izmed najlepših muzealij na novi stalni arheološki razstavi.

>> 3

Muzeji za odgovorno družbo

mag. Tanja Rozenberger, direktorica Muzeja novejšeg zgodovine Celje

Foto: Šherpa

Po definiciji Mednarodnega muzejskega sveta ICOM je muzej opredeljen kot »za javnost odprta, nepridobitna, stalna ustanova v službi družbe in njenega razvoja, ki zaradi preučevanja, vzgoje in razvedrila pridobiva materialne dokaze o ljudeh in njihovem okolju, jih hrani, raziskuje, o njih posreduje informacije in jih razstavlja«. Definicija skozi čas ni enoznačna, vse od leta 1946, ko je ob svoji ustanovitvi ICOM prvič definiral poslanstvo muzejskih institucij, se preverja, usklajuje in dopolnjuje v skladu s časom in razvojem družbe. Prav spreminjanje definicije je dokaz, da se vloga in naloga muzejev v družbi spreminjata. Muzeji so živ organizem s svojimi lastnimi preobrazbami, ki se vedno znova prilagajajo času, v katerem delujejo. Sodobne muzeološke prakse nastajajo kot posledica novih zahtev in izzivov družbe, omogočajo različne transformacijske muzejske oblike. Značilnosti tipike muzejev, njihovih podob, zbranega gradiva in razstavnih tematik, načini zbiranja, razstavljanja in prikazovanja, interpretiranja vsebin, stopnja profesionalnosti dela, oblike njegove komunikativnosti z okoljem in družbo, njihov statusni položaj ... so posamezne sestavine, ki opredeljujejo muzeje v različnih časovnih obdobjih. Razlike in spremembe delovanja muzejev v času so celo tako velike in radikalne, da jih muzeolog Peter van Mensch označuje kot »muzejske revolucije«, ki celostno spreminjajo »muzejski red«. Letošnja tema Mednarodnega muzejskega dne, ki ga ob 18. maju praznujejo vsi muzeji po svetu, je Muzeji za odgovorno družbo. Tema izpostavlja družbeno vključevanje muzejev v vsakdan, s čimer sooblikujejo tudi prihodnost. Zato ponovno poudarjam, da muzeji niso kabineti čudes in konservativne ustanove, temveč vozlišča naše kritične misli.

Al prav se piše zijalka ali zijavka?

Stane Rozman, direktor Pokrajinskega muzeja Celje

Foto: Gregor Kaitc

To se sprašuje dr. Boštjan Odar v svoji knjigi o Potočki zijavki. Pred kratkim je izšla knjiga, ki bralcem predstavlja to enkratno paleolitsko najdišče ter ovrednoti zgodovino in pomen raziskav našega najpomembnejšega mlajšepaleolitskega visokogorskega najdišča. Čeprav je Mestni muzej Celje nastal predvsem zaradi najdb spomenikov rimske Celeje, so Brodarjeve najdbe odmevale po vsej Evropi. Ni čudno, da že Janko Orožen v članku Celjsko muzejsko vprašanje v preteklosti in sedanjosti, ki je bil napisan v tridesetih letih prejšnjega stoletja, ugotavlja, da je »za znanost in mesto velikega pomena [...] bogata zbirka, ki so jo rodila izkopavanja profesorja Srečka Brodarja v Potočki zijavki na Olševi. Izza leta 1929. se je teh predmetov nabralo toliko, da bi sami zahtevali samostojen muzejski oddelek. Zdaj pa ne morejo biti niti izstavljeni niti v muzejskih prostorih shranjeni.« Z izidom knjige in odprtjem prvega dela stalne razstave »Od šivanke do zvezd« odpravljamo to vrzel. Res je, da najdbe niso bile ves čas v depoju, a minilo je že sedem let, odkar smo morali zaradi gradnje Osrednje knjižnice Celje podreti stalno arheološko razstavo. Danes je pred nami nova, moderna in v skladu z modernimi muzejskimi pogledi koncipirana razstava. Prepričan sem, da obiskovalcev ne bo pustila hladne. Skupaj s knjigo tvorita temeljit pregled naše najstarejše zgodovine, ko je človek postajal človek. Zato, drage Celjanke in Celjani, izkoristite lep sončen dan za potep po starem delu mesta, sprehodite se po Savinjskem nabrežju in potem naj vas pot ponese v muzej. Vstopite v Knežji dvor in poiščite medveda Oušija iz Potočke zijavke, preden on poišče vas.

m n z c

muzej novejšeg zgodovine | celje

Muzej novejšeg zgodovine Celje, Prešernova ulica 17, Celje
 Stalna razstava **Živeti v Celju, Otroški muzej Hermanov brlog, Zobozdravstvena zbirka Fotografski atelje Josipa Pelikana**, Razlagova ulica 5, Celje
 Odprto: torek–petek od 9.00 do 17.00 (Fotografski atelje do 13.00), sobota od 9.00 do 13.00, nedelja in prazniki od 14.00 do 18.00
 Zaprto: ob ponedeljkih, 1. januar, velikonočna nedelja, 1. in 2. maj, 1. november, 25. in 31. december
Stari pisar, Prešernova ulica 20, Celje
Klobučarska delavnica, Glavni trg 17, Celje (oboje: ogled po predhodni najavi)
 Občasni razstavi: **Mesto pod škornjem** (9. 4. – 14. 6.), **Pin-up** (20. 6. – 31. 8.)

www.muzej-nz-ce.si

Razstavišče Stara grofija, Muzejski trg 1, Celje
 Stalne razstave: **Kulturnozgodovinska razstava, Od gotike do historicizma po korakih** (prilagojeno za osebe z okvaro vida), **Etnološka zbirka, Alma M. Karlin Poti, Lapidarij**
 Občasne razstave: **Orožje, Slovenski kmečki upor 1515** (od junija), **Celjski strop, evropska mojstrovina** (od maja, Trg Celjskih knezov), **Razstavišče Knežji dvor**, Trg Celjskih knezov 8, Celje
 Stalne razstave: **Celeia – mesto pod mestom, Grofje Celjski, Od šivanke do zvezd** (prvi del stalne arheološke razstave)
 Odprto: marec–oktober; torek–nedelja od 10.00 do 18.00, zaprto: ob ponedeljkih in praznikih

www.pokmuz-ce.si

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

17. april 2015

ISSN 1855-8631

Izdajatelj: Muzej novejšeg zgodovine Celje in Pokrajinski muzej Celje

Odgovorna urednika: mag. Tanja Rozenberger in Stane Rozman

Glavna urednica: dr. Marija Počivavšek

Uredniški odbor: dr. Tone Kregar, dr. Marija Počivavšek, Stane Rozman, mag. Tanja Rozenberger, Barbara Trnovec, mag. Damir Žerič

Oblikovna zasnova: Metka Vehovar Piano, Inspiro d.o.o.

Računalniški prelom: Počivavšek, d.o.o.

Lektoriranje: Spela Kregar

Naklada: 14.000

Tisk: Dikplast, Celje

Časopis Celjske muzejske novice je brezplačnik, ki izhaja dvakrat letno in je namenjen seznanjanju najširše javnosti z delom muzejev.

Foto: Sierpa

Darinka Pavletič Lorenčak: Alenčica, kolorirani lesorez, 1955.

Alenčica

Ob letošnjem kulturnem prazniku smo se v Muzeju novejšje zgodovine Celje poklonili spominu častne meščanske, slikarke, pedagoginje, pesnice Darinke Pavletič Lorenčak. Skozi predstavitev celotnega slikarkinega življenja smo obudili spomin na vsestransko umetnico, ki je v eni od svojih pesmi zapisala: »Navadna ženska sem s prepolnim srcem ljubezni.« Ob uspelem večeru smo v muzej pridobili koloriran lesorez Alenčica, na katerem so poleg Alenčice upodobljene tudi nekatere igrače iz tega obdobja. Izjemna izpovednost dela je zdaj del otroškega muzeja. **T. R.**

Foto: Nina Sorčič

Pričevanja o življenju in izumrtju največjega evropskega jamskega medveda.

»Od šivanke do zvezd« – prazgodovinske dobe

V prvem nadstropju Knežjega dvora predstavljamo najstarejša obdobja celjskega območja: fosilne ostanke, koščeno šivanke ter kovinsko, keramično in kamnito gradivo, od kamene, bakrene, bronaste do železne dobe. Poseben poudarek je na gradivu iz slovečih arheoloških najdišč: Potočke zijavke, Rifnika in Slatine v Rožni dolini. Vsaka od razstavljenih muzealij zrcali svojo zgodbo v mozaiku zgodovinskega spomina, drobci, povezani v celoto, pa odstirajo preteklost različnih starodavnih ljudstev, ki so prebivala na našem ozemlju. **D. P.**

Odpri depoji 2: Zbirka Westen-Emo

V letu 2015 nadaljujemo s projektom Odpri depoji, s čimer prispevamo k oživljanju starega mestnega jedra. Po uspešni otvoritvi izložbe v nekdanjem Železninarju, v sodelovanju z Mestno občino Celje načrtujemo predstavitev ene izmed najbolj prepoznavnih zbirk celjske industrije. Emajlirana posoda z značilnim grbom, na katerem sta upodobljena dva leva, in z belimi pikami na rdeči ali modri podlagi je predstavljala nepogrešljiv del gospodinjstev na območju celotne današnje Slovenije in Jugoslavije. Prav zaradi »prisotnosti« v vsakem domu družin različnih generacij posoda sproža vrsto osebnih, toplih spominov, povezanih z otroštvom, družino in domom. **T. R.**

Foto: MNZC

Iz zbirke Westen-Emo.

Vojne podobe Josipa Pelikana in Roberta Hutinskega

Sedemdesetletnico konca druge svetovne vojne bomo v MnZC med drugim obeležili z dvema razstavama, ki vsaka na svoj način ohranjata spomin na obdobje vojne in okupacije, vendar obenem med sabo komunicirata ter tvorita zaokroženo celoto, obiskovalce pa spodbujata k aktualnemu razmisleku o naravi vojne. Do konca maja bodo v avli muzeja na ogled dokumentarne fotografije Josipa Pelikana iz obdobja 1941–1945, v občasni razstavnih prostorih pa umetniška razstava celjskega fotografa Roberta Hutinskega z naslovom Za-bris. Vstop je prost. **T. K.**

Foto: Robert Hutinski

Napad vitezov na kmete.

Le vkup uboga gmajna

Junija bomo z razstavo obeležili 500-letnico velikega slovenskega kmečkega upora. Trajal je pet mesecev, zajel pa večino današnjega slovenskega ozemlja. V boj za staro pravdo se je vključilo okoli 80.000 upornih kmetov. Vsekakor spoštovanja vredna številka, ki je dodobra prestrašila plemstvo in celo prisilila cesarja Maksimilijana, da je osebno prisluhnil uporniškimi zahtevam. Odločilna bitka med plemiško vojsko in uporniki se je odvila pri Celju. In prav v povezavi s tukajšnjimi dogodki je nastala nemška žolnierska pesem s prvimi natisnjenimi slovenskimi besedami. **D. Ž.**

Foto: Ahiv PNC

Celjski strop.

Celjski strop, evropska mojstrovina

Pokrajinski muzej Celje pripravlja v maju občasno razstavo Celjski strop, evropska mojstrovina. Strop, ki so ga naročili grofje Thurn-Valsassina, je v Sloveniji edini in najstarejši ohranjeni primer profanega iluzionističnega stropa v tehniki tempere na platno. Slikar, ki ga je naslikal, je še vedno neznan. Zaradi nastanka v prvi četrtini 17. stoletja, izvedbe in ohranjenosti je izjemnega pomena v slovenskem in evropskem umetnostnem prostoru. Potujoča razstava bo najprej na ogled na Trgu Celjskih knezov, pred Knežjim dvorom v Celju, potem pa bo gostovala še v Ljubljani. **G. K.**

Mesto pod škornjem

Josip Pelikan je vse od svojega prihoda v Celje leta 1920 pa do smrti dokumentiral tako tukajšnjo deželo kot njene ljudi.

Širši javnosti so še posebej blizu fotografije, ki so trajno zamrznile utrip življenja v mestu ob Savinji in ki jih je mojster posnel pred drugo svetovno vojno in po njej, medtem ko je manj znan njegov opus fotografij, nastalih v obdobju 1941–1945. Čeravno prav po njegovi zaslugi Celje izmed vseh slovenskih krajev in mest premore verjetno najboljše fotografsko dokumentarno gradivo iz druge svetovne vojne. Za slednje se gre zahvaliti predvsem dejstvu, da je Pelikan z izjemo krajšega zaporniškega obdobja v Celju preživel ves čas okupacije. Pelikanov vojni opus obsega več kot 3.000 fotografij iz okupiranega Celja ter nekaj sto fotografij iz drugih krajev, kot npr. Rogaške Slatine, Vojnika, Žalca in Laškega. Prevladujoči motiv velike večine fotografij je potek številnih javnih manifestacij, zborovanj in praznovanj, ob njih pa Pelikanovi posnetki odkrivajo tudi drugo, resničnejšo,

Nacistični funkcionarji (tretji, četrty in peti z leve so šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem in pokrajinski vodja NSDAP Siegfried Uiberreither, vodja celjskega okrožja ŠDZ in deželni svetnik Anton Dorfmeister ter zvezni vodja ŠDZ Franz Steindl) med obiskom otroškega vrtca, Celje, 31. 7. 1943.

tudi najtemnejšo plat življenja med vojno. Od prestrašenih žena in otrok odporiških družin in ujetih partizanov, do posledic zavezniškega bombardiranja ter kolon obupanih poražencev na umiku skozi Celje.

Ob sedemdesetletnici njenega konca nam te in druge Pelikanove podobe druge svetovne vojne na naših tleh o njej govorijo in povedo več od še tako izbranih besed. **tone kregar**

Li Tieguai se vrača

Dragoceni kitajski kipec iz zbirke Alme M. Karlin, ki ga hrani Pokrajinski muzej Celje, je do nedavnega veljal za pogrešanega. »Inkovski zaklad v podobi hudiča« je dobila v Peruju, na Kitajskem je izvedela, da kipec predstavlja daoističnega nesmrtnika Li Tieguaija, kasneje je postal junak mističnega romana Malik, po njeni smrti pa je skrivnostno izginil.

Skrivnostni Li Tieguai.

Kipec je dobila spomladi 1920 v Peruju v dar od svojega učenca. Podarjen ji je bil kot »inkovski zaklad v podobi hudiča«, ki se ga je njegova žena bala. Sprva ga je imenovala malik, leta 1923 pa je na Kitajskem zapisala: »Dr. Lessing, znani nemški arheolog je v kipcu iz lojevca prepoznal Li Tie Guaia.«

Šest let je kipec med potovanjem okrog sveta tovorila s seboj, od Peruja do Jave, kjer ga je jeseni 1926 odposlala domov. »Odločila sem se, da se ločim od Li Tie Guaia. Morda je vse moje smole kriv on. Skupaj z drugimi dragocenostmi sem ga zapakirala v zaboj.« Ta zaboj je čez štiri mesece prispel v Celje.

Leta 1932 je izšel roman Der Götze (Malik), katerega »osrednji junak« je prav skrivnostni kipec, ki mu je Alma pripisovala posebne moči. Roman je začela pisati leta 1926, ko je bivala na tihomorskem otoku Bougainville. »Takrat sem pisala nov roman Malik, ki je že davno dozorel v meni. Bila sem tako zaposlena z njim, da sem se s tem tolažila med svojim neskončnim čakanjem na kako možnost prevoza naprej.«

Kipec je po Almini smrti, v obdobju 1957–1960, Mestnemu muzeju Celje izročila Thea Schreiber Gammel. Pred inventarizacijo leta 1964 je kipec v za zdaj nepojasnjenih okoliščinah zašel v Azijsko zbirko, kjer je bil pred nedavnim odkrit.

BARBARA TRNOVEC

Orkestrion – glasbena skrinjica

Človek si je vedno želel zvočne harmonije. Petje in igranje na inštrumente mu ni bilo dovolj, želel je izdelati inštrument, ki bi igral sam.

Že v antiki so poznali tako imenovano eolsko harfo, resonančno škatlo z žicami, ki so v vetru vibrirale in proizvajale zvok. V 13. stoletju se Evropa seznanila s kitajskimi glasbenimi skrinjicami. Od 16. stoletja izdelovalci izpopolnjujejo tehnične rešitve pri avtomatizaciji glasbe. Prve glasbene skrinje in skrinjice, najpopularnejši tip avtomata za hišno uporabo, so začeli izdelovati urarji ob koncu 18. stoletja. Najstarejšo glasbeno uro, ki jo lahko zanesljivo datiramo v leto 1772, je izdelal francoski urar. Leta 1796 pa je ženevski urar patentiral žepno

Orkestrion, 1. polovica 19. stoletja.

glasbeno uro, ki je proizvajala zvok s pomočjo jeklenega glavnika kot registra tonov, valja z zatiči, ki premikajo zobce glavnika, in pogona na vzmet, ki poganja valj. Ta izum je omogočil zlato dobo vseh glasbenih avtomatov, ki je trajala celotno 19. in začetek 20. stoletja. V tem času so se tudi vsi kompleksni mehanski glasbeni avtomati imenovali orkestrion, ne glede na to, ali so zvok proizvajali valji, preluknjani trakovi ali kovinske plošče. Nekateri orkestrioni so lahko igrali klasični in zabavni repertoar, posnemali so ves orkester ter pripeljali zvok do popolnosti.

Glasbeni avtomati – orkestrioni so bili različnih oblik in velikosti. Od majhnih, intimnih v obliki različnih škatlic, živali, stolpnih ur ali, kot v našem primeru, pomanjšanega klavirja s priborom za šivanje, do manjših ali večjih glasbenih omar, ki niso smele manjkati v nobenem družabnem prostoru, pa vse do ogromnih večmetrskih pravih mehaničnih ansamblov. **ALEŠ STOPAR**

Dr. Marija Počivavšek

Brez komunikacije z obiskovalci je muzejsko gradivo nemo

V Muzeju novejšje zgodovine Celje je zaposlena vso poklicno kariero. Delala je na različnih delovnih mestih – od kustosinje pedagoginje, dokumentalistke do zgodovinarke; en mandat (2001–2006) je muzej tudi vodila. Med drugim je bila soavtorica stalne razstave *Živeti v Celju* in glavna urednica zgodovinske knjižne zbirke *Odsevi preteklosti: Iz zgodovine Celja 1780–1991*, sodelovala je pri številnih muzejskih (raziskovalnih in razstavnih) projektih, opravljala je mentorsko delo. Danes je muzejska svetnica in vodja Oddelka za muzejsko gradivo, zunaj njega pa podpredsednica Zgodovinskega društva Celje in Slovenskega muzejskega društva.

Ste vodja Oddelka za muzejsko gradivo v Muzeju novejšje zgodovine Celje. Na kakšen način muzejsko gradivo zbirate in hranite v vašem muzeju? Imate pri obdelavi gradiva vzpostavljene enotne standarde za celoten muzej?

Oddelek za muzejsko gradivo in teritorialno matičnost strateško usmerja in oblikuje javno službo muzeja na področjih zbiranja, dokumentiranja in hranjenja gradiva, obenem pa skrbi tudi za kontinuirano sodelovanje s terenom (muzejskimi zbirkami, zasebnimi zbiralci, lokalnimi skupnostmi).

Zbirke so vozlišče vsakega muzeja, okoli katerih se prepletajo tako opredmeteni spomin in védenje naših prednikov kot tudi znanje kustosov, ki z zbirkami upravljamo. MnZC kot sodobni muzej se tudi z zbiralno politiko odziva na razmere v družbi, pri čemer prihaja do izraza naša družbena občutljivost in odgovornost, da znamo predmete ne samo odbrati, ampak tudi interpretirati. Brez argumentirane interpretacije in komunikacije z obiskovalci je namreč gradivo nemo, če pa ga znamo postaviti v ustrezen kontekst, ima lahko izrazito sporočilno moč. To smo v muzeju že večkrat dokazali. Za politiko upravljanja z zbirkami, tako predmetnimi kot fototečnimi – ki seveda niso dokončne, z (re)organizacijo dela in muzejsko odzivnostjo na aktualne družbene razmere se tudi zbirke transformirajo –, imamo v muzeju vzpostavljene enotne standarde glede evidentiranja, pridobivanja, dokumentiranja, digitaliziranja in hranjenja. Raziskovanje in interpretacija zbirke pa je v domeni posameznih kustosov, skrbnikov zbirke.

Foto: Damjan Štarc

Ste tudi urednica edicij, ki jih izdajate v muzeju ob razstavah in drugih priložnostnih dogodkih. Zakaj so takšne izdaje nujen spremljevalec muzejskega dela? Kakšen je uredniški koncept pri pripravi takšnih izdaj?

Ja, knjige so moj svet, pa naj gre za branje ali njihovo soustvarjanje. Slednje mi je še v posebno veselje in sodelovala sem pri nastanku številnih muzejskih edicij – razstavnih katalogov, zbornikov in monografij. Nič novega ne bom povedala, če rečem: razstave minejo, zapisano ostane. Sicer pa je to danes standard – naj ne bi bilo razstave brez kataloga ali vsaj zloženke. Pri njihovi zasnovi pa je seveda potrebno najprej imeti pred očmi ciljno skupino, kateri bo edicija namenjena. Tako so npr. Celjske muzejske novice namenjene najširši javnosti in so odlični medij za percepcijo dela obeh celjskih muzejev.

Vaša specialnost je raziskovanje zgodovine trgovine v Sloveniji, o čemer ste na podlagi doktorske disertacije napisali tudi knjigo *En gros & en detail*. Kako je gradivo o zgodovini trgovine na Celjskem zastopano v MnZC?

Z ekonomsko zgodovino sem se pravzaprav začela ukvarjati že pri diplomski nalogi, ko sem raziskovala mitninske knjige kvarnerskega Senja iz 16. stoletja (fakultetna Prešernova nagrada). Gospodarstvo je, kot je zapisal francoski zgodovinar Braudel, sestavljeno iz proizvodnje in porabe in se začinja na pragu

menjalne vrednosti. Družba namreč ves čas proizvaja in obenem troši; obe dejavnosti pa imata smisel, če med njima poteka menjava ali, če hočete, tržno gospodarstvo. Trgovina je torej gibalo družbenega razvoja, trgovci so bili v dobi meščanstva eden od slojev, ki so generirali meščansko družbo. Trgovina v obdobju – po Hobsbawmu – »dolgega« 19. in »kratkega« 20. stoletja pa med drugim predstavlja vzpostavitev potrošniške družbe in modernizacijskih procesov v slovenskem prostoru. Trgovina je namreč razvojno ena najbolj propulzivnih dejavnosti, njen ustroj in zunanja podoba sta se v zadnjem stoletju izjemno hitro spreminjala, kar velja seveda tudi za Celje. In ko smo že pri Celju: v muzeju hranimo tudi zapuščino nekaterih pomembnejših trgovin, od Rakuscha in Stermeckega, pa vse do Mode in Kovinotehne. To so tudi hvaležne teme za priklic reminiscenc na minule čase.

Če sodimo po nominaciji za nagrado Klio, je vaša knjiga v javnosti, zlasti strokovni, naletela na odmev?

Monografija je v zbirki *Zgodovini.ce* izšla leta 2012 pri celjskem zgodovinskem društvu, ki pa si promocije, kakršno poznajo velike založbe, ne more privoščiti. Zato me veseli, da so jo opazili v strokovnih krogih, saj je bila med petimi deli, ki jih je Zveza zgodovinskih društev Slovenije izmed dvoletne slovenske zgodovinarske produkcije minulo jesen nominirala za nagrado Klio. **ROBERT GORJANC**

20 let Otroškega muzeja Hermanov brlog

Otroški muzej Hermanov brlog, edini otroški muzej v Sloveniji, namenjen otrokom do 12. leta starosti, v letošnjem letu slavi svojo dvajseto obletnico. Vendar Herman Lisjak, maskota muzeja, ki ga je ustvarila akademska slikarka Jelka Reichman, še vedno ostaja otrok – otrok v srcu, poln zanimivih načrtov za prihodnost.

V dveh desetletjih se je v prostorih otroškega muzeja zgodilo marsikaj, pa tudi Herman Lisjak je obiskal različne

Foto: Šerpa

Izobraževanje koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje

V Nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 so si Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo in Zavod Republike Slovenije za šolstvo zadali medresorski cilj – vzpostavitev mreže koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje (KUV) v vzgojno-izobraževalnih zavodih (VIZ) in koordinatorjev v kulturnih ustanovah (KU). Že v letu 2104 je začela nastajati mreža koordinatorjev, ki bo še bolj povežala ustvarjalce ter izvajalce kulturno-umetnostne vzgoje v izobraževalnih in kulturnih ustanovah.

V Pokrajinskem muzeju Celje smo podprli takšna prizadevanja, saj so v veliki meri naši najpogostejši obiskovalci prav učenci, dijaki in študentje ter njihovi spremljevalci, pedagoški delavci. Delavci v muzejih in pedagogi v šolah si, vsak po svojih najboljših močeh, prizadevamo približati kulturno-umetnostne vsebine mladim rodovom, vendar (pre) pogosto delujemo vsak s svojega zornega

kraje in dežele. V tem obdobju smo realiziral 24 razstavnih projektov, od tega 11 avtorskih občasni razstav in eno stalno. V toku leta pripravljamo različne programe in dogodke, včasih tudi 700 letno. Povprečno obiše Hermanov brlog 10.000 obiskovalcev letno, skupaj torej 200.000, in ponosni smo na to številko. Če k njej prištejemo še število otrok, ki se ob različnih kulturnih, izobraževalnih in družabnih prireditvah s Hermanom Lisjakom srečujejo na terenu, lahko rečemo, da ima muzejski lisjak pol milijona prijateljev. Z njimi se srečuje doma in v tujini. Gostoval je na Japonskem, v Otroškem muzeju umetnosti v Hamadi, sodeluje z muzejem v Berlinu in drugimi otroškimi muzeji po Evropi, gostuje v slovenskih muzejih, letošnjo jesen pa se odpravlja na gostovanje v Srbijo.

Ob dvajseti obletnici smo natančneje opredelili celotno poslanstvo Otroškega muzeja Hermanov brlog, zato prenovljen muzej zaznamuje otrokove pravice. Otroški muzej tako postaja tudi prostor spoznavanja in poznavanja pravic otrok, ozaveščanja o njihovem pomenu in namenu, njihovi uporabi, obsegu in razširjenosti. Hvala vsem, ki ste z nami in nam zaupate. **TANJA ROŽENBERGAR**

kota. Kljub skupnemu cilju ne dosegamo vedno zelenih rezultatov. Zato smo se v Pokrajinskem muzeju Celje, v sodelovanju z Območno enoto Zavoda za šolstvo Republike Slovenije Celje, odločili za pripravo izobraževanja za koordinatorje KUV v VIZ, ki bo potekalo 27. 8. 2015 v Celju. Na izobraževanju želimo predstaviti primere dobrih praks: kakšno vlogo imajo muzeji v vzgojno-izobraževalnem procesu, kako se pripraviti na obisk muzeja, kaj lahko muzej ponudi kot dodano vrednost mlademu obiskovalcu, praktični prikaz vodenja po muzejskih zbirkah z delovnimi listi ipd. Več informacij o izobraževanju in možnostih prijave najdete na spletnih straneh Pokrajinskega muzeja Celje (www.pokmuz-ce.si).

RADA HRIBERŠEK

Foto: Arhiv PMZ

Ups, tole pa ni tako preprosto!

Pogled od zunaj: Živeti z Muzejem novejšje zgodovine Celje

Foto: Sebastian Weber

Na ekskurziji s prostovoljci MnZC v Dolenjski muzej Novo mesto.

Celje je moje mesto in moj dom že pol stoletja. Ob tem se samo po sebi poraja vprašanje: »Ali poznam svoje mesto in kaj mi je Celje dalo v teh 50 letih?« Veliko vprašanj in malo manj odgovorov.

V zadnjih treh letih sem se že štirikrat sprehodil po razstavi Živeti v Celju, ki je stalna razstava v našem Muzeju novejšje zgodovine Celje (MnZC). Vedno znova me potegne s svojo sporočilno dokumentarnostjo in se me dotakne, me vrača v moj včeraj in mi odkriva nekoliko pozabljene dogodke, ljudi in časovne poudarke.

In kaj se mi je še zgodilo? Začel sem živeti z MnZC. Pa to ni reklama zanje ... Je preprosto moja potreba, da grem na njihove nove razstave, da v njihovi kavarnici poslušam gledališkega igralca Renata Jenčka, ki ob 8. februarju recitira Shakespeareove sonete ljubezni, ali pa postojim pred akvareli Darinke Pavletič Lorenčak. Zaradi profesionalne strokovnosti in srčnosti zaposlenih v muzeju imam pogosto občutek, da so me veseli in da sem jim ljub. To pa je danes v teh norih in brezosebnih časih že vrednota, vrednota z velikimi tiskanimi črkami.

Svoje razmišljanje oz. pogled od zunaj na vsebino in delo MnZC dopolnjujem z besedami o slovenski filantropiji oz. prostovoljstvu. Lansko jesen sem se odzval povabilu gospe Darje Jan in se pridružil skupini prostovoljcev, ljubiteljev MnZC. Tako sedaj podoživljam popolno opolnomočenje sebe, ko pomagam kot prostovoljec, in tistih obiskovalcev, ki sem jim na razpolago s svojimi informacijami, ko stopijo skozi mogočna portalna vrata muzeja. Gre pravzaprav za obliko vzajemnosti: oba nekaj dajeva oz. oba nekaj dobiva.

IVAN JANEZ DOMITROVIČ

Pokrajinski
muzej Celje

Muzejski trg 1,
Celje

Trg Celjskih
knezov 8,
Celje

NOVE KNJIŽNE IZDAJE PRINAŠAJO ZANIMIVO BRANJE.
Še več: kar boste prebrali,
si lahko tudi ogledate na naših razstavah!

Grofje in knezi Celjski, 25 €
Vivas Felix, Celeia: arheološko najdišče Osrednja knjižnica Celje, 26 €
Potočka zijavka, 20 €

Muzej novejše
zgodovine Celje

Prešernova ul. 17,
Celje

mnzc
muzej novejše zgodovine | celje

PIN-UP v MUZEJU

**Poletna noč nostalgije 50. let
prejšnjega stoletja v Muzeju
novejše zgodovine Celje**

Otvoritev razstave fotografij "Pin-Up", avtorja
Boštjana Tacola in bogat spremljevalni program ...

**sobota, 20. junij 2015,
od 18. do 24. ure**

Medijski pokrovitelj NT&RC

www.muzej-nz-ce.si
info@mnzc.si
tel. 03 428 64 28

50
LETRA
MUZEJ
SKA
NOČ

Pokrajinski muzej Celje je izvedel naravoslovni dan na I. osnovni šoli Celje. Učenci so si ogledali arheološke raziskave.

Foto: Nina Sovdat

Prešernovanje – Kulturnik/kulturnica v muzejski dnevni sobi: Darinka Pavletič Lorenčak.

Foto: Katja Kolenc

Herman Lisjak na obisku v Pravljicni deželi.

Foto: Jožica Traček

Skupna izobraževanja nas povezujejo in bogatijo naša znanja.

Foto: Nataša Golob

Ob koncu leta, ki ga je Pokrajinski muzej Celje posvetil Barbari Celjski, je o lepoti slavne kraljice spregovorila prof. ddr. Nataša Golob.

Foto: Nataša Zmaher

Knjiga o grofih in knezih Celjskih, ki jo je Pokrajinski muzej Celje izdal v decembru 2014, je med ljubitelji slavne družine vzbudila veliko zanimanja.

Foto: Nataša Zmaher

V sodelovanju z UNICEF-om Slovenija smo v Tednu otroka odprli razstavo Punčke iz cunj. Še vedno lahko v muzejski trgovini posvojite punčko in z donacijo rešite otroka v državi v razvoju.

Foto: Štepa

Odprte prenovljenega steklenega fotografskega ateljeja Pelikan.

Foto: Sebastijan Weber

Nagradno vprašanje: Katera plemiška družina je naročila poslikavo Celjskega stropa?

Odgovor

Ime in priimek

Naslov

Odgovore pošljite do ponedeljka, 4. maja 2015, na naslov: Pokrajinski muzej Celje, Trg Celjskih knezov 8, 3000 Celje, s pripisom »Nagradno vprašanje«. Tri izmed pravilnih odgovorov bomo nagradili z lepim darilom iz naše muzejske trgovine in z dvema brezplačnima vstopnicama. Nagrajenci bodo obveščeni po pošti.

Nagrajenci iz prejšnje številke so: **Jožica Cokan, Vlasta Planko in Darko Mak**, vsi iz Celja. Nagrade vas čakajo v muzejski trgovini Muzeja novejšje zgodovine Celje.